EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 18.5.2015.
COM(2015) 208 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

Deveto godišnje izvješće za 2014. o provedbi pomoći Zajednice na temelju Uredbe Vijeća (EZ) br. 389/2006 od 27. veljače 2006. o uspostavljanju instrumenta financijske potpore za poticanje gospodarskog razvoja turske zajednice na Cipru

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

Deveto godišnje izvješće za 2014. o provedbi pomoći Zajednice na temelju Uredbe Vijeća (EZ) br. 389/2006 od 27. veljače 2006. o uspostavljanju instrumenta financijske potpore za poticanje gospodarskog razvoja turske zajednice na Cipru

1. UVOD

Uredba Vijeća (EZ) br. 389/2006[1] („Uredba o pomoći") temelj je za pomoć turskoj zajednici na Cipru (TZC) te se njome zahtijeva podnošenje godišnjeg izvješća Vijeću i Europskom parlamentu. Ovim se izvješćem obuhvaća 2014. godina.

2. PROGRAMIRANJE POMOĆI

Od 2006. do kraja 2014. za operacije u okviru Uredbe o pomoći programirano je 370 milijuna EUR. Iznos godišnjeg programa za 2014. bio je 32,96 milijuna EUR[2]. Višegodišnjim financijskim okvirom (VFO) za razdoblje 2014. – 2020. programu je, zahvaljujući odredbi o godišnjem, stabilnijem financiranju, prvi put omogućena višegodišnja perspektiva. Program pomoći je, međutim, privremene prirode, koji ima u cilju olakšati ponovno ujedinjenje Cipra i Uredbe Vijeća br. 1311/213[3], kojom se uspostavlja VFO, te omogućuje revizija u slučaju da se ponovno ujedinjenje postigne tijekom razdoblja VFO-a. Nakon zajedničke izjave vođa grčke zajednice na Cipru i turske zajednice na Cipru u veljači 2014., Komisija je obećala da će pojačati svoje napore i pomoći TZC-u u pripremi provedbe pravne stečevine.

3. MEHANIZMI PROVEDBE

Program se provodi na područjima Republike Cipra u kojima vlada Republike Cipra nema stvarnu kontrolu i u kojima je primjena pravne stečevine privremeno obustavljena na temelju Protokola br. 10 Ugovora o pristupanju. Pomoć se provodi prvenstveno izravnim upravljanjem Europske komisije, iako se nekim projektima neizravno upravlja u okviru Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) i programa British Council.

Komisija djeluje u jedinstvenom političkom, pravnom i diplomatskom kontekstu. Za provedbu programa potrebni su *ad hoc* dogovori, uz istovremeno poštovanje načela dobrog financijskog upravljanja. Kod programa pomoći koje financira EU u uobičajenim se okolnostima pravni okvir za razvojnu pomoć uspostavlja sporazumima s vladom korisnicom. Takvi se sporazumi ne mogu sklopiti za pomoć TZC-u, a Komisija se mora osloniti na pravila i uvjete za koje smatra da se primjenjuju na lokalnoj razini. Upravljanje potencijalnim rizikom i njegovo smanjenje dio su odgovornosti Komisije, a donesene mjere uključuju intenzivno praćenje i podršku korisnicima, revidirane uvjete plaćanja te oprezan pristup u uporabi bankovnih jamstava. Pomoć uključuje znatan iznos bespovratnih sredstava, u pogledu kojih je potrebno intenzivno upravljanje resursima.

Kako bi se u tom okružju osigurala uspješna i održiva provedba, TZC se mora u potpunosti uključiti u postupak usklađivanja s pravnom stečevinom. Turska i grčka zajednica na Cipru trebaju i dalje surađivati kako bi se postigao krajnji cilj ponovnog ujedinjenja.

---

1 SL L 65, 7.3.2006., str. 5.
2 Odluka Komisije C(2014)9366.
3 SL L 347, 2.12.2013., str. 884.

Skupina zadužena za program koristi se uredom EU-a za podršku programu (EUPSO) u sjevernom dijelu Nikozije. Predstavništvo Komisije na Cipru ujedno organizira diljem otoka sastanke, seminare i tiskovne konferencije te izvješćuje ciparsku javnost, među ostalim i o programu.

4. PROVEDBA TIJEKOM RAZDOBLJA IZVJEŠTAVANJA

4.1. Opći pregled

Očekivan je napredak u pregovorima koje su ponovno pokrenuli čelnici nakon njihovih zajedničkih izjava u veljači. Komisija je bila spremna prilagoditi program u skladu s potrebama radi olakšavanja i razvijanja svih postignutih dogovora. Znatan napredak u pregovorima nažalost nije postignut u razdoblju izvještavanja. Komisija nastavlja provoditi Uredbu o pomoći s općim ciljem podupiranja ponovnog ujedinjenja.

Važan događaj tijekom 2014. bio je puštanje u pogon novog nikozijskog postrojenja za zbrinjavanje otpadnih voda za obje zajednice u Mia Miliji/Haspolatu. Potpisano je 50 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru tri poziva na dostavu prijedloga koje je pokrenula Europska komisija za potporu razvoja privatnog sektora, razvoja zajednice i civilnog društva. Programom stipendija kojim se upravljalo u okviru programa British Council u 2014. studentima je dodijeljeno 115 stipendija.

Poboljšale su se mjere za izgradnju povjerenja kojima se podupire zaštita kulturne baštine i rad Odbora za nestale osobe. Novi ciklus pomoći u pogledu pravne stečevine, koju financira TAIEX, a u koju je uključeno 60 stručnjaka iz država članica započeo je sastankom u Bruxellesu i brojnim misijama na Cipru.

U posljednje dvije godine znatni napori uloženi su u zaključivanje aktivnosti koje su financirane iz starijih programa te je potpisano 225 ugovora u 2014. Na kraju godine ostalo je 264 ugovora za potpisati, u usporedbi s 533 ugovora na kraju 2011. Riječ je o većinom završenoj, većoj količini posla koji proizlazi iz vrlo opsežne raspodjele sredstava na početku provedbe programa pomoći, posebno se radi o znatnoj količini bespovratnih sredstava. Usklađivanje programa je stoga bilo moguće te je dovelo do usmjerenijeg pristupa s količinom aktivnosti kojom je lakše upravljati.

Ugovor o izgradnji kanalizacijske mreže u Famagusti, koji je Komisija zaključila u prosincu 2013., bio je problematičan. Postupak spora uz uvjete ugovora FIDIC-a trajao je duže vremena te je krajem 2014. došlo do sporazumnog rješavanja spora. Tim se slučajem naglasila važnost uloge koju TZC mora imati u olakšavanju neometane provedbe projekata kao i u rješavanju sporova.

Naplata nekih lokalno izdanih bankovnih jamstava prethodno je blokirana. Mjere koje je poduzeo TZC u 2013. (promjene u lokalnim pravnim tekstovima i jednostrana dodjela posebnog statusa EUPSO-u) Komisija smatra dovoljnima za zaštitu mehanizma za osporavanje ugovora i bankovnih jamstava. Time se pak omogućilo Komisiji da nastavi s odobravanjem dodjele sredstava MSP-ovima koji ovise o odluci o rješavanju problema povezanog s bankovnim jamstvom.

Sredstva u okviru Uredbe o pomoći koriste se i za aktivnosti potpore, a novi ugovor u trajanju od 24 mjeseca kojim se produljuje pružanje logističke potpore uredu EUPSO-a do srpnja 2017. potpisan je 2014.

4.2. Napredak po ciljevima

Opći je cilj programa pomoći olakšati ponovno ujedinjenje Cipra poticanjem gospodarskog razvoja TZC-a, s posebnim naglaskom na gospodarsku integraciju otoka, poboljšanje kontakata između dviju zajednica i s EU-om te pripremu za pravnu stečevinu. Aktivnosti za svaki od ciljeva Uredbe o pomoći u 2014. bile su:

4.2.1. Cilj 1.: Razvoj i restrukturiranje infrastrukture

U ožujku je dodijeljena suglasnost za dijelove privremene telekomunikacijske opreme za mrežu nove generacije i završen je prijelaz na prijenosni dio mreže. Plan TZC-a da odvoji pružanje usluga od rada mreže nije proveden, no potpuna liberalizacija sektora još nije postignuta.

Novo nikozijsko postrojenje za zbrinjavanje otpadnih voda (WWTP) za obje zajednice u Mia Miliji/Haspolatu pušteno je u pogon u travnju. Riječ je o najvećem postrojenju za zbrinjavanje otpadnih voda na cijelom otoku koji koriste obje zajednice u Nikoziji. Građevinski radovi provedeni su uz pomoć UNDP-a uz financiranje Odbora za sustav odvodnje Nikozije i EU-a. Cilj je da obje zajednice mogu ponovno upotrebljavati obrađenu vodu, a projektiranje će započeti 2015., no dogovor između zajednica o zajedničkom korištenju vode mora se potvrditi kako bi se radovi mogli programirati i izvesti.

EU posreduje u raspravama o usklađivanju u pogledu zamjene velikog *odvodnog kanala* koji će biti povezan s postrojenjem u Mia Miliji/Haspolatu te će ga koristiti obje zajednice u Nikoziji. Zamjenu će financirati EU.

Većina izvanrednih radova u okviru kojih se uklanja korozija i drugi kvarovi na postrojenju za zbrinjavanje otpadnih voda u Morphou/Güzelyurtu su obavljeni, a (završni) certifikat za puštanje u pogon očekuje se 2015. Sustav za ponovnu uporabu vode u poljoprivredi projektiran je za taj pogon, a natječajni postupak provest će se 2015.

Novo postojenje za *zbrinjavanje otpadnih voda* u Famagusti predano je 2013., međutim zbog problema izazvanih korozijom bilo je potebno premazivanje ili zamjena nekih dijelova tijekom roka za prijavu nedostataka, koji se nastavlja i u 2015.

Opsežna savjetovanja dionika provedena su radi definiranja konkretne tehničke pomoći za daljnje jačanje kapaciteta TZC-a u vodnom sektoru, sektoru otpadnih voda i otpada. Ugovor bio trebao biti potpisan početkom 2015.

U području *krutog otpada* potrebno je djelovati radi proširenja kapaciteta odlagališta Koutsoventis/Güngör s drugom „ćelijom“, kao što je planirano u izradi projekta. Ta aktivnost bila je predviđena u planiranju za 2014. Potrebna je snažna uključenost u taj sektor radi smanjenja i naposlijetku iskorjenjivanja nekontroliranog odlaganja otpada. Daljnja pomoć u cilju finalizacije i provedbe Glavnog plana za kruti otpad u skladu s pravnom stečevinom EU-a započet će 2015.

Potpisan je ugovor o *zaštiti prirode* s UNDP-om za dovršetak informacijskih i upravljačkih centara u četirima područjima posebne zaštite okoliša (SEPA). Izgradnja tih zgrada zaustavljena je 2011. nakon raskida ugovora. U međuvremenu nije bila moguća nikakva intervencija, a zadrške na strani dionika TZC-a nastavljaju se zbog neriješenih sporova s prethodnim ugovarateljem. Osim toga, tijekom izrade nacrta potrebno je uzeti u obzir zaštitu okoliša te treba postići sporazum s TZC-om o pojedinostima projekta.

4.2.2. Cilj 2.: Promicanje društvenog i gospodarskog razvoja

U okviru trećeg poziva na dostavu prijedloga (3 milijuna EUR) za *razvoj zajednice* potpisano je 7 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. Cilj je unaprijediti očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine, poboljšati osnovne javne usluge te ojačati socijalnu koheziju i lokalno upravljanje u ruralnim područjima. Od 37 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava koja su odobrena na temelju prethodnih programa za razvoj zajednice, 13 je dovršeno tijekom 2014., a 12 ih je i dalje u tijeku.

Podupiranjem *konkurentnosti MSP-ova*, potpisano je 40 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za pomoć modernizaciji MSP-ova čiji je sastavni dio bio poziv za pokretanje poduzeća u vrijednosti od 5 milijuna EUR. Dovršena je analiza tržišta za preradu hrane i ekološki turizam kojom su utvrđeni potencijalni specijalizirani proizvodi.

Dionicima *ruralnog razvoja* osigurana je trajna tehnička podrška u području zdravlja biljaka, raznolikosti usjeva, organske poljoprivrede te pri uporabi bespovratnih sredstava. Suzbijanje štete koju je prouzročila sredozemna voćna muha na usjevima maslina važna je za cijeli otok, a Komisija je posredovala u kontaktima između obaju zajednica u odnosu na tu temu te je podržala prvi festival masline u organizaciji obaju zajednica, iako je politička osjetljivosti ograničila učinak festivala. Novi je ugovor potpisan u 2014. za projektiranje sustava odlaganja nusproizvoda životinjskog podrijetla. Natječajni postupak u pogledu pružanja tehničke pomoći za iskorjenjivanje bolesti životinja započeo je 2014. Ugovor bi se trebao sklopiti u prvom tromjesečju 2015.

U *obrazovnom* sektoru 10 potpisanih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za škole bili su u tijeku provedbe krajem 2013. To je peti program (0,7 milijuna EUR) u navedenom području, a njime se promiču moderne metode učenja i zajednički projekti među dvjema zajednicama. Sredstva za škole vrlo su ograničena u sjevernom dijelu Cipra, a bespovratna sredstva EU-a ključna su za razvoj u mnogim slučajevima.

Nakon što je 2012. dovršen projekt *strukovnog osposobljavanja i tržišta rada* (VETLAM) te evaluacija sektorskih aktivnosti, podnesene su ponude za nastavak tog projekta (VETLAM II.) kojim su obuhvaćeni razvoj i promidžba sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, cjeloživotno učenje i aktivne mjere na tržištu rada.

Opsežni program „Poboljšanje lokalne infrastrukture, faza 2.” u vrijednosti od 9,8 milijuna EUR, koji je proveo UNDP, dovršen je 2015. Sedmogodišnji program sadržavao je brojne komponente, uključujući radove na sedmom graničnom prijelazu Limnitis/Yeşilırmak, sigurnosne mjere za građevine na graničnom prijelazu Ledra/Lokmaci, zamjenu azbestnih vodovodnih cijevi u Nikoziji, kulturne događaje kao i manja bespovratna sredstva za aktivnosti podizanja svijesti o okolišu u Karpasiji/Karpazu.

Odjel za upravljanje projektima uspostavljen je 2008. u cilju davanja potpore korisnicima bespovratnih sredstava kako bi se povećala učinkovitost i pravilnost provedbe te, na primjer, provjerili potencijalno neprihvatljivi troškovi. Ugovor je okončan u prosincu, a ugovor za novi odjel za upravljanje projektima potpisan je krajem 2014.

Gospodarski napredak pratio se putem uzajamnog fonda Svjetske banke te su sastavljena stručna izvješća. Ova aktivnost bila je blizu završetka krajem 2014. Ta aktivnost posebno je važna s obzirom na mandat u okviru Uredbe o pomoći za poticanje gospodarskog razvoja. U pripremi je novi ugovor sa Svjetskom bankom.

4.2.3. Cilj 3.: Podrška pomirenju, mjere za jačanje povjerenja i podrška civilnom društvu

Odbor za nestale osobe financiran Sporazumom o doprinosima sklopljenim s UNDP-om, dosegnuo je najviši godišnji broj identificiranih „nestalih“ osoba do sada (157). Od ukupno 2001 nestale osobe, 948 dosada je ekshumirano, a 564 genetički identificirano i vraćeno obiteljima. Terenski rad postaje teži jer su novi izvori informacija trenutačno oskudni, a preostali, potencijalni grobovi teže su dostupni. Tijekom 2014. ostalo je samo 17 % otkrivenih ekshumiranih mjesta, iako je u 2014. dozvoljen pristup drugom području koje prije nije bilo dostupno zbog turske vojne prisutnosti. U srpnju, vođe obiju zajednica na Cipru posjetile su antropološki laboratorij te su poslali zajednički poziv kojim su htjeli ohrabriti svjedoke da istupe s informacijama. Važan dio rada Odbora za nestale osobe je komunikacija, a potpora će se pružiti u skladu s Uredbom o pomoći tako što će se izložba u kojoj je prikazan predani rad skupina znanstvenika iz obaju zajednica , održana u Nikoziji u travnju, postaviti i na drugim lokacijama na Cipru i u inozemstvu. Oko 70 % ukupnog financiranja Odbora za nestale osobe dodijeljeno je u okviru Uredbe o pomoći. Novi Sporazum o delegiranju s UNDP-om u vrijednosti od 2,6 milijuna EUR potpisan je u prosincu.

Zaštita kulturne baštine i potpora Tehničkom odboru za kulturnu baštinu dviju zajednica nastavili su s napretkom završetkom radova na džamiji Mustafa Pasha (bivša crkva Stavros) u Famagusti, Paphos hamamu (srednjevjekovne turske terme) i crkvi Agios Nicolaos u Syrianochori/Yayli. Druga je faza radova na džamiji Deneia/Denya završena. Utjecaj tog projekta vrlo je značajan u smislu izgradnje povjerenja između dvije zajednice. U srpnju su dodijeljena dodatna sredstva u iznosu od 1,3 milijuna EUR za druge znamenitosti unutar gradskih zidina Famaguste, odnosno za restauraciju dijela zidina između tornja Othello i tornja Arsenal, za prvu fazu pristupa posjetiteljima utvrde Ravelin i za konzervatorske radove na uporištu Martinengo. U mnogim je slučajevima potrebno što brže intervenirati kako bi se spriječilo dodatno propadanje. Novi Sporazum o delegiranju (faza 3. u okviru ovog programa) u vrijednosti od 1,4 milijuna EUR potpisan je s UNDP-om u prosincu, a njime ukupna pomoć EU-a za zaštitu kulturne baštine dosad iznosi 6,7 milijuna EUR.

Deset novih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru 4. poziva programa *Ciparsko civilno društvo u akciji* (2,5 milijuna EUR) potpisani su 2014. u cilju jačanja civilnog društva turske zajednice na Cipru, pomirbe te izgradnje povjerenja. Promicano je sudjelovanje u zaštiti okoliša, zaštiti ljudskih prava i uključenost u kulturi i sportovima. Započeo je natječajni postupak za pružanje tehničke pomoći sektoru civilnog društva kako bi se potpora dopunila dodjelom bespovratnih sredstava.

4.2.4. Cilj 4.: Približavanje TZC-a Europskoj uniji

Akademska godina 2014./2015. bila je prva godina obuhvaćena dvogodišnjim Sporazumom o delegiranju, potpisanim s British Councilom 2013. za upravljanje *programom stipendija*, kojim se studentima pripadnicima turske zajednice na Cipru, istraživačima i stručnjacima omogućuje studiranje u EU-u. Tijekom prve godine došlo je do nekih poteškoća u provedbi operacije povjerene vanjskim izvođačima. Međutim, u okviru tog programa dodijeljeno je 115 stipendija 2014. Znatna pažnja posvećena je informiranju studenata o mogućnostima izvan Ujedinjene Kraljevine kako bi pripadnici TZC-a mogli doći u doticaj s drugim europskim kulturama. Komisija je dodijelila dodatnih 20 stipendija u okviru prethodnog poziva kojim je bila obuhvaćena akademska godina 2013./2014.

Prvi projekt *Infopoint* čiji je cilj bio obavještavanje javnosti o programu pomoći i politkama EU-a te porast općeg znanja o EU-u putem seminara, radionica i događaja u cilju povećanja vidljivosti završen je 2013. Novi ugovor o uslugama *Infopointa* s istim mandatom potpisan je u prosincu.

4.2.5. Ciljevi 5./6.: Pripremanje turske zajednice na Cipru za uvođenje i provedbu pravne stečevine

Komisijin Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija (TAIEX) od pomoći je pri pripremanju TZC-a za provedbu pravne stečevine nakon što se riješi ciparski problem. U 2014. pomoć je bila usmjerena na 16 glavnih područja, ili „sektora", pravne stečevine: Novi odabir stručnjaka iz država članica EU-a proveden je 2014., no kašnjenja u dogovaranju postupka odabira s korisnicima značila su da je ukupan broj aktivnosti u 2014. (221) bio niži nego prethodnih godina. Aktivnosti TAIEX-a sadržavale su tečajeve osposobljavanja, radionice, studijske posjete i pravno stručno savjetovanje.

Priprema za buduće preuzimanje pravne stečevine unutar TZC-a i dalje je ograničena, a otežana je i niskom razinom donošenja pravnih tekstova u cilju usklađivanja s pravnom stečevinom, ograničenim kapacitetima za izradu pravnih akata te nepotpunom provedbom. Važni pravni tekstovi o hrani i hrani za životinje te o sigurnosti proizvoda doneseni su 2014., a rad na pravnim tekstovima nastavio se te je ubrzan u drugom dijelu godine.

I dalje se podupire trgovina preko zelene crte razgraničenja (Uredba br. 866/2004). Stručnjaci država članica EU-a proveli su redovite fitosanitarne preglede proizvoda od krumpira i citrusa. Neovisni stručnjaci također su izradili ažurirani popis plovila čijim je ulovom dozvoljeno trgovati preko zelene linije razgraničenja.

4.3. Financijsko izvršenje (ugovori i plaćanja)

4.3.1. Ugovaranje

U 2014. dodijeljeno je 26,5 milijuna EUR. Brojni postupci javnih nabava, posebno za tehničku pomoć, bit će dovršeni početkom 2015. Nakon znatnih napora poduzetih za zaključivanje ugovora u posljednje tri godine, usavršavanjem programa i vanjskog izvođenja radova stopa obveza trebala bi dodatno rasti u 2015. kako bi bolje odražavao iznos izdvojen za godišnje programe.

4.3.2. Plaćanja

U 2014. plaćanja su iznosila 21 milijun EUR. Očekuje se da će trend plaćanja rasti usporedno s povećanjem količine dodijeljenih sredstava.

4.4. Praćenje

Komisija je izravno odgovorna za provedbu većine projekata (izravno upravljanje). Osoblje Komisije provodi visoki stupanj nadzora, putem posjeta na terenu radi provjere, kao i sastanaka na lokaciji te upravljačkih odbora. Posebni odjel za upravljanje programom prati provedbu bespovratnog financiranja za razvoj zajednice, mala i srednja poduzeća i ruralna poduzeća te podupire korisnike bespovratnih sredstava. Logistika TAIEX-a prati se mrežnim sustavom upravljanja TAIEX-a.

4.5. Revizija i kontrola

Provedena je ex-post revizija brojnih spisa povezanih s postupcima nabave (usluge, radovi i roba) koji su financirani u okviru Programa pomoći. Nacrt završnog izvješća

objavljen je krajem 2014. Nisu utvrđene nikakve materijalne pogreške te ne postoje mjere koje je potrebno provesti.

Služba za unutarnju reviziju provela je 2013. reviziju zajedničkog upravljanja kako bi ocijenila sustave unutarnje kontrole Glavne uprave za proširenje. Područje primjene te revizije uključuje projekte financirane u okviru Programa pomoći. Preporuke o operativnim provjerama, procjeni rizika i praćenja su provedene.

4.6. Evaluacija

Evaluacija instrumenta TAIEX završena je 2014. s preporukama u odnosu na metode za određivanje prioriteta, kontrolu kvalitete, utvrđivanje ciljeva ključnih etapa i poštovanje apsorpcijskog kapaciteta. U prethodne dvije godine 2013. – 2014. uložen je veliki trud u opsežnu evaluaciju na sektorskoj i programskoj razini, a mjere su već poduzete ili uključene u programiranje: procjena pokazatelja i njihova nadogradnja u tijeku su za program kao cjelinu; savjetnici će započeti s radom 2015. u pogledu kapaciteta vodnog sektora i sektora krutog otpada te jačanja organizacija civilnog društva; potpora TAIEX-u ojačana je novim akcijskim planovima za projekte i novim stručnjacima.

Equipo Argentino de Antropologia Forense (EAAF) predložio je učinkovita poboljšanja djelovanja Odbora za nestale osobe koji ga je pozvao da izradi redovite procjene uspješnosti.

4.7. Informiranje, promidžba i vidljivost

U 2014. provedene su 53 mjere za povećanje vidljivosti, posebno puštanje u pogon novog nikozijskog postrojenja za zbrinjavanje otpadnih voda za obje zajednice u Mia Miliji/Haspolatu, svečanosti kojom je obilježen završetak restauracije crkve Agios Nicolaos u Syrianochori/Siryanohoru/Yayli i džamije Deneia/Denya te veliki događaj usmjeren na nestale osobe „Potraga za našim nestalima“ čiji je cilj podizanje svijesti o radu Odbora za nestale osobe.

Festival Dan Europe organiziran je u sjevernom dijelu Nikozije u suradnji s Predstavništvom Europske komisije u Nikoziji. Predstavništvo je distribuiralo brojna priopćenja za tisak o programskim aktivnostima na turskom, grčkom i engleskom jeziku.

4.8. Savjetovanja s Vladom Republike Cipra

Održani su redoviti sastanci s predstavnicima Vlade Republike Cipra, posebno u vrijeme posjeta viših dužnosnika Komisije otoku. Komisija se i dalje oslanja na suradnju s vladom kada je riječ o provjeri prava vlasništva te održava i redovite sastanke sa stalnim predstavništvom u Bruxellesu.

5. ZAKLJUČCI

Komisija i dalje pomaže ostvarenju glavnog cilja Uredbe radi *olakšavanja ponovnog ujedinjenja Cipra poticanjem gospodarskog razvoja turske zajednice na Cipru*, ali postizanje sporazuma postići će se političkim dijalogom koji Komisija podupire i podržava. Iako u 2014. nije postignut znatan napredak u tom postupku, Komisija spremna uključiti se u razvoj događaja kako se oni budu odvijali te kako se obje zajednice budu dogovorile. Mandat u okviru Uredbe o pomoći i dalje je valjan, a Komisija je nastavila raditi prema ostvarenju u njemu definiranih ciljeva. Znatan dio pomoći pridonosi gospodarskom razvoju putem dodjeljivanja bespovratnih sredstava

privatnom sektoru ili neizravno putem poboljšane infrastrukture, telekomunikacija, kvalitete proizvoda, razvoja ljudskih resursa ili putem vrlo važne pripreme za preuzimanje pravne stečevine.

Operativni problemi na terenu mogu u nekim područjima biti poprilično ozbiljni zbog niskog kapaciteta korisnika i nedostatka lokalnih resursa čime se ograničava sudjelovanje TZC-a. Međutim, Komisija se ne može povući iz djelovanja u područjima koja su temeljni stupovi pravne stečevine i od vitalne važnosti za ekonomsko i socijalno blagostanje građana EU-a.

Opća slika ulaganja u infrastrukturu jest da je upravljanje ugovorima teško, predaja, provedba, održavanje i održivost su problematični te je često potrebna pomoć „nakon isporuke". Razvoj infrastrukture jasno je naveden u Uredbi o pomoći, međutim, postoji veliki broj projekata u pripremi, posebno u odnosu na okoliš.

Opsežna provedba projekata u okviru Uredbe o pomoći započela je na terenu 2009., a u pet godina koliko je prošlo i Komisija i korisnici stekli su brojna saznanja. Unatoč velikim ambicijama Uredbe o pomoći, sustavan pristup Komisije i usmjerenost na važne teme dali su konkretne rezultate. Brojni programi uključujući mjere za izgradnju povjerenja i sustave dodjele bespovratnih sredstava te mjere za subjekte iz privatnog sektora, škole i zajednice razvile su dobru razinu vrijednosti i utjecaja. Posebno je program stipendija dobro prihvaćen te je postignuta dobra razina vidljivosti.

Razina povjerenja i pozitivnog mišljenja TZC-a u odnosu na EU, kako je vidljivo iz istraživanja Eurobarometra[4], visoka je u odnosu na standarde EU-a, no održavanje vidljivosti i komunikacije EU-a s turskom zajednicom na Cipru, kao građanima EU-a, važan je pokretač u cjelokupnom postupku mirenja.

[4] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_arch_en.htm